

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเกิดวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก แต่ปัจจัย 4 ก็ยังมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยาเวชภัณฑ์ และอาหาร โดยเฉพาะไข่ไก่ถือว่าเป็นอาหารที่ทุกเพศทุกวัยรับประทาน และยังเป็นส่วนประกอบหรือวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่สำคัญ เช่น ขนมปัง เบเกอรี่ เป็นต้น ปี พ.ศ. 2554 ปริมาณการผลิตไข่ไก่ทั่วโลก 978,000 ล้านฟอง แหล่งผลิตไข่ไก่ที่สำคัญ 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ ประเทศจีน มีสัดส่วนผลิตร้อยละ 47 สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปร้อยละ 11 ญี่ปุ่นและอินเดียร้อยละ 5 ประเทศไทยไม่ใช่ผู้นำการผลิตไข่ไก่ของโลก เพราะมีการผลิตระดับหมื่นล้านฟอง (สมาคมผู้ผลิต ผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่, 2554)

สำหรับภาพรวมการผลิตของประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2554 มีการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จากวิกฤตการณ์ไข้หวัดนกเมื่อปี พ.ศ. 2547 มีการทำลายสัตว์ปีกในประเทศไทยหลายสิบล้านตัว ทั้งยังมีผลกระทบต่ออัตราการบริโภคไข่ไก่ลดต่ำลงเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การผลิตลดลงตามไปด้วย จากนั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในอุตสาหกรรมเลี้ยงไก่ไข่ โดยเปลี่ยนระบบการเลี้ยงเป็นระบบฟาร์มปิดมากขึ้น ทั้งนี้ หลังจากการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นั้นส่งผลให้การผลิตไข่ไก่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นต่อไป สำหรับการผลิตไข่ไก่ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.63 ต่อปี เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตไข่ไก่มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง จากการประมาณการปริมาณการผลิตไข่ไก่ของศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี พ.ศ. 2554 มีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 10,045 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นจาก 9,787 ล้านฟองของปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 2.64 ปัจจุบันการเลี้ยงไก่ไข่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับปรุงพันธุ์และวิธีการเลี้ยง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตไข่ไก่ของแม่ไก่ไข่ขึ้นกรงเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 อัตราการให้ไข่ของแม่ไก่ไข่ขึ้นกรงเฉลี่ย 292 ฟอง/ตัว/ปี (สมาคมผู้ผลิต ผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่, 2554)

ในด้านการส่งออก การส่งออกเป็นการระบายผลผลิตส่วนเกินเพื่อรักษาระดับราคาภายในประเทศเท่านั้น ตลาดส่งออกไข่ไก่ที่สำคัญ คือฮ่องกง ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 80-90 ของปริมาณการส่งออกไข่ไก่สดทั้งหมด ปี พ.ศ. 2550-2554 ปริมาณการส่งออกไข่ไก่สดลดลงร้อยละ 29.32 ต่อปี ส่วนมูลค่าลดลงร้อยละ 23.64 ต่อปี เนื่องจากมีมาตรการชะลอการส่งออกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยในปี พ.ศ. 2554 การส่งออกไข่ไก่สดมีปริมาณ 72 ล้านฟอง มูลค่า 221 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2553 ซึ่งส่งออกประมาณ 144 ล้านฟอง มูลค่า 375 ล้านบาท เนื่องจากราคาในประเทศ

อยู่ในเกณฑ์ที่สูง ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตออกสู่ตลาดไม่มากนักทั้งจากโรคระบาดและสภาพอากาศที่แปรปรวน ประกอบกับความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติจากปัญหาอุทกภัย จึงทำให้การส่งออกลดลง และเป็นการส่งออกเพื่อรักษาตลาดส่งออกเอาไว้

ในด้านการผลิตไข่ไก่ของประเทศไทยรายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีการเลี้ยงไก่ไข่ คิดเป็นร้อยละ 56.38 มีปริมาณไข่ไก่ คิดเป็นร้อยละ 56.37 อันดับสอง ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเลี้ยงไก่ไข่ คิดเป็นร้อยละ 17.78 มีปริมาณไข่ไก่ คิดเป็นร้อยละ 18.29 อันดับสาม ได้แก่ ภาคเหนือ มีการเลี้ยงไก่ไข่ คิดเป็นร้อยละ 14.48 มีปริมาณไข่ไก่ คิดเป็นร้อยละ 14.33 อันดับสุดท้ายได้แก่ ภาคใต้ มีการเลี้ยงไก่ไข่คิดเป็นร้อยละ 11.35 มีปริมาณไข่ไก่ คิดเป็นร้อยละ 11.01 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2554)

ในด้านการผลิตไข่ไก่ในเขตภาคตะวันออกมีจำนวนฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ที่มีไก่ตั้งแต่ 3,000 ตัวขึ้นไป มีจำนวนฟาร์ม 294 ฟาร์ม ซึ่งมีปริมาณไข่ไก่ประมาณ 20,824,341 ล้านตัว ทั้งนี้จังหวัดที่เลี้ยงไก่ไข่มากที่สุดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 628 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 8,200,424 ตัว อันดับสอง จังหวัดชลบุรี จำนวนฟาร์ม 194 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 4,701,515 อันดับสาม จังหวัดนครนายก จำนวนฟาร์ม 526 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 4,073,454 ตัว อันดับสี่ จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนฟาร์ม 1,058 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 2,911,496 ตัว อันดับห้าจังหวัดระยอง จำนวนฟาร์ม 209 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 340,455 ตัว อันดับหก จังหวัดสระแก้ว จำนวนฟาร์ม 3,163 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 287,096 อันดับเจ็ด จังหวัดตราด จำนวนฟาร์ม 267 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 169,721 ตัว อันดับแปด จังหวัดจันทบุรี จำนวนฟาร์ม 434 ฟาร์ม จำนวนสัตว์ 140,180 ตัว (ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์, 2555)

โรคนิวคาสเซิลที่เป็นในไก่เป็นที่ทราบกันดีแล้วในหมู่นักเลี้ยงไก่ว่าโรคนี้มีความร้ายแรงเพียงไร บางเจ้าโรคนี้ระบาดเสียจนไก่ตายหมดแล้ว และโรคนี้เป็นอุปสรรคอย่างมากในการเลี้ยงไก่ ถึงแม้ว่าขณะนี้การใช้วัคซีนสำหรับป้องกันจะได้ใช้กันอย่างแพร่หลายแล้วก็ตามการระบาดของโรคนี้ก็ยังมีอยู่ประปรายตามฟาร์มต่าง ๆ

การระบาดของรุนแรงของโรคนิวคาสเซิลในไก่ได้เริ่มขึ้นใน กรุงเทพมหานคร ในปี ค.ศ. 1939 ในครั้งนั้นโรคนี้ได้ระบาดไปทั่วทุกฟาร์ม และปรากฏว่า ไก่ได้ตายเพราะโรคนี้ประมาณ 90% และจากนั้นมาโรคนิวคาสเซิลได้ระบาดประปรายเรื่อย ๆ จนกระทั่งบัดนี้เวลานี้เรามีวัคซีนสำหรับป้องกันโรคนิวคาสเซิล แต่โรคนี้ก็ยังไม่สงบ ถ้าเกิดระบาดขึ้นในฟาร์มใด จำนวนไก่ที่ตายจะเป็นตั้งแต่ 20%-100% แล้วแต่ว่าจะทราบได้เร็วเท่าไรถ้าทราบได้เร็ว อัตราการตายก็น้อยลง

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกเป็นจำนวนมากทั้งไก่ไข่ ไก่เนื้อ สร้างรายได้ให้กับจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่า 2000 ล้านบาทต่อปี จังหวัดฉะเชิงเทรา

มีการระบาดของโรคนิวคาสเซิลครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1939 และมีการระบาดต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน จากการที่เกิดการระบาดมีสัตว์ตายเพราะโรคเป็นจำนวนมาก ทำให้สูญเสียต่อเศรษฐกิจของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจำนวนมากและทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์ปีกเสียโอกาสในการประกอบอาชีพอีกเป็นระยะเวลานาน แต่โรคนิวคาสเซิลก็ยังคงไม่สงบลงอย่างสิ้นเชิง มีการพบโรคนิวคาสเซิลอยู่เป็นครั้งคราวในสัตว์ปีกพื้นเมืองและสัตว์ปีกตามธรรมชาติ (สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2554)

จากเหตุผลดังกล่าว เป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทราและเป็นการศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอันเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการเลี้ยง และขนาดของฟาร์ม

สมมติฐานของการวิจัย

1. เจ้าของผู้ประกอบการฟาร์ม ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีการจัดการฟาร์มไข่ไก่ เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลแตกต่างกัน
2. เจ้าของผู้ประกอบการฟาร์ม ที่มีประสบการณ์ต่างกันจะมีการจัดการฟาร์มไข่ไก่ เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลแตกต่างกัน
3. เจ้าของผู้ประกอบการฟาร์ม ที่มี ขนาดฟาร์ม ต่างกันจะมีการจัดการฟาร์มไข่ไก่ เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรค นิวคาสเซิลของผู้ประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 4 ด้าน ในต่อไปนี้
 - 1.1 องค์ประกอบฟาร์ม
 - 1.2 การจัดการฟาร์ม
 - 1.3 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

1.4 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ประกอบการฟาร์มไข่ไก่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนมาตรฐานฟาร์มกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทราแล้ว และยังคงดำเนินกิจการอยู่ในปี 2555 จำนวน 628 ฟาร์ม (สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2555)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งเป็นตัวแทนจังหวัด 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองและอำเภอบ้านโพธิ์ ทั้งหมดจำนวน 113 ฟาร์ม

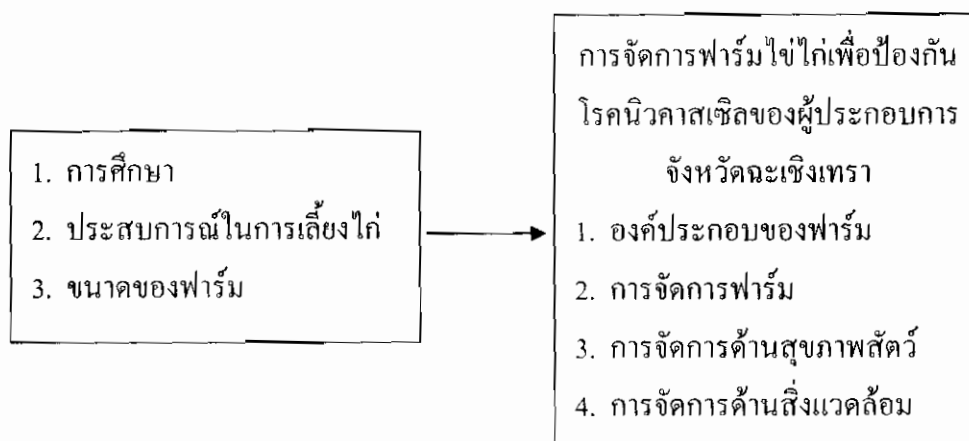
3. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยเริ่มต้นตั้งแต่ มกราคม-พฤษภาคม 2556

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานเรื่อง การจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยแล้ว สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1 (กรมปศุสัตว์, 2555)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงวิธีการจัดการฟาร์มของเจ้าของผู้ประกอบการฟาร์มใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 4 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
2. ทราบความแตกต่างในการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการจังหวัด ฉะเชิงเทรา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการเลี้ยง และขนาดของฟาร์ม
3. นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการฟาร์มไข่ไก่เพื่อป้องกันโรคนิวคาสเซิลของผู้ประกอบการ จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้เป็นฟาร์มที่มีการจัดการเป็นมาตรฐานต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการ หมายถึง การจัดสรรหรือการดำเนินการทรัพยากรในการผลิต (ที่ดิน ทุน และแรงงาน) เพื่อทำการผลิตให้ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเจ้าของสถานประกอบการฟาร์มฟาร์ม หมายถึง ที่ดินหรือสถานที่ซึ่งเกษตรกรถือครองเพื่อใช้ในการผลิตทางการเกษตร ฟาร์มจึงเป็นแหล่งจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน เพื่อประกอบกิจกรรมการผลิตให้ได้กำไรสูงสุด

การป้องกัน หมายถึง ความรอบคอบความไม่ประมาท มองเหตุการณ์ล่วงหน้า จึงต้องคิดหาวิธีการว่าจะคุ้มครองป้องกันทรัพย์สิน ไม่ให้สูญหาย ถูกทำลาย เกิดความชำรุดทรุดโทรม

โรคนิวคาสเซิล หมายถึง สภาวะที่ทำให้ร่างกายของสัตว์ปีกเจ็บป่วย หรือผิดปกติ ไข้ป่วยมักไม่กินอาหาร การเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตไข่ลดลง ถ้าป่วยมากอาจถึงขั้นตายได้

ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่เริ่มเลี้ยงไก่ ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงไก่ครั้งแรกจนถึงปัจจุบันของเจ้าของสถานประกอบการฟาร์มไก่ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 1-5 ปี, 6-10 ปี, 10-15 และ 16 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ประถมศึกษา-อนุปริญาหรือเทียบเท่า และปริญญาตรี-สูงกว่าปริญญาตรี

ขนาดของฟาร์ม หมายถึง จำนวนไก่ แบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ

1. ฟาร์มครัวเรือน หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนไก่ 0-10,000 ตัว
2. ฟาร์มขนาดเล็ก หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนไก่ 10,001-20,000 ตัว
3. ฟาร์มขนาดกลาง หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนไก่ 20,001-30,000 ตัว
4. ฟาร์มขนาดใหญ่ หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนไก่ มากกว่า 30,000 ตัวขึ้นไป

องค์ประกอบฟาร์ม หมายถึงทำเลที่ตั้งของฟาร์ม มีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดฟาร์มรวมถึง มีบ้านพัก/ โรงเก็บอาหาร/ วัสดุอุปกรณ์เป็นส่วน

การจัดการฟาร์ม หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร ที่มีอย่างจำกัด คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน ในการทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์ภายใต้สถานการณ์ของการเสี่ยงภัยและความไม่แน่นอน

การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ หมายถึง การจัดการเพื่อให้สัตว์อยู่ในสภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจไม่มีโรคภัยไข้เจ็บรบกวนไม่มีความผิดปกติความพิการของร่างกายและสัตว์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง วิธีการดำเนินการหรือวิธีการปฏิบัติอย่างมีระบบ ต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สิ่งแวดล้อมที่ดีดำรงอยู่ได้นานที่สุด โดยการป้องกัน การรักษา และแก้ไข ปรับปรุงให้สิ่งแวดล้อมคงสภาพที่ดีดั้งเดิม หรือดีขึ้นกว่าเดิม

ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการ หรือบุคคลที่จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้นเพื่อหวังผลกำไร เป็นบุคคลที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจ และสามารถหาช่องทางที่จะสร้างธุรกิจของตนเองโดยยอมรับ ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผู้ที่มุ่งหวังจะเป็นผู้ประกอบการต้องพิจารณาถึงปัญหา ความท้าทาย ความไม่แน่นอนในการทำธุรกิจได้

ฟาร์มปิด หมายถึง โรงเรือน ที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศและแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสัตว์ปีกสามารถป้องกันสัตว์พาหะ นำโรคได้